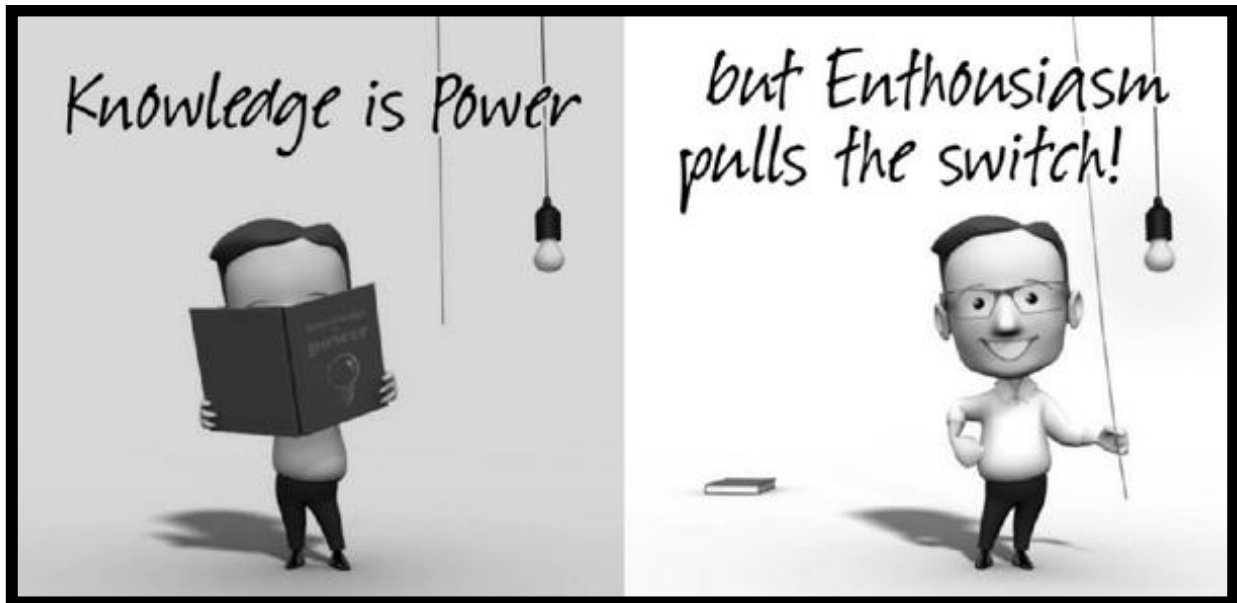

PROFIELWERKSTUK EXAMENKLAS

2017 – 2018

*Wees nieuwsgierig, ontdek, probeer,
onderzoek en vind.*

Veel plezier!

Start: mei 2017

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	3
Wat is het profielwerkstuk?	3
Gang van zaken voor de zomervakantie	3
De gang van zaken na de zomervakantie.....	4
Tijdschema	6
Groene Hart Trofee – Profielwerkstukprijs.....	7
PWS Start-ups.....	7
Begeleiding en beoordeling	8
Stappenplan	9
Stap 1: Keuze partner, vak, onderwerp en start logboek.	9
Stap 2: Onderwerp beperken en onderzoeksvraag formuleren	10
Stap 3: Plan van aanpak opstellen	12
Stap 4: Informatie verzamelen.....	13
Stap 5: informatie ordenen en verwerken	14
Stap 6: Uitwerken resultaten en je PWS schrijven.....	14
Stap 7: Definitieve versie van je profielwerkstuk.....	15
Stap 8: De presentatie	15
Bijlagen.....	16
Bijlage 1: Mogelijke indeling profielwerkstuk.....	16
Bijlage 2: Plagiaat en citeren	19
Bijlage 3: Literatuurlijst.....	21
Bijlage 4: Beoordelingsmodel	22

Inleiding

In de examenklas gaan alle leerlingen aan de slag met het profielwerkstuk. In deze handleiding wordt uitgelegd wat het profielwerkstuk is, op welke wijze je er het beste mee aan de slag kan, hoe het proces en het product beoordeeld worden en wat je kunt doen om vlot te starten, al voordat je bent overgegaan naar de examenklas.

Wat is het profielwerkstuk?

- Het profielwerkstuk is een onderzoek dat zich richt op één van je examenvakken. Een soort 'Meesterproef' waarmee je de opleiding afrond.
- Je werkt in een tweetal en jullie mogen zelf een voorstel doen voor een onderwerp en vak.
- De studielast is 80 klokuren per persoon in de eerste twintig weken van het examenjaar. Dit komt dus neer op een werkbelasting van zo'n vier uur per week per persoon.
- Dat is een flinke klus en het vereist naast veel creativiteit en doorzettingsvermogen ook een goede planning. Op tijd beginnen dus!
- Het wordt beoordeeld met een (geheel) cijfer dat meetelt in het zogenaamde combinatiecijfer.
- Je werkt aan het profielwerkstuk vanaf september tot de voorjaarsvakantie, in SZ, MT, lab-uren of vrije uren. Bedenk dat 80 uren in deze periode betekent dat je er gemiddeld elke week 4 uur aan werkt. Tijdig starten, een goede planning maken en flink doorwerken, voorkomt stress aan het eind.

Let op! Verantwoordelijkheid
Jij bent als leerling ZELF verantwoordelijk voor het maken van het PWS, en niet de begeleider.

Let op! Uitglijders
'Ik haal altijd wel een voldoende, als het verslag er een beetje leuk uitziet'
'Ik heb tijd genoeg, het hoeft pas over 6 maanden af te zijn'

Gang van zaken voor de zomervakantie

- Nog voor de zomer vorm je een tweetal. (alleen is niet toegestaan)
- Samen kies je een onderwerp en een vak. Daarnaast bedenk je een reserve-onderwerp bij een ander vak.
- Er zijn websites met inspiratie over mogelijke onderwerpen; zie stap 1.

Let op! Partner en onderwerp
Kies een partner waarmee je goed kunt samenwerken.
Kies een onderwerp dat je leuk vindt en waar je misschien al wat vanaf weet.

- Naast de profielvakken mogen ook de andere grotere examenvakken betrokken zijn bij het profielwerkstuk. Dat vak moet natuurlijk wel tot jouw examenvakken behoren. Vakken als maatschappijleer, levensbeschouwelijke vorming en lichamelijke opvoeding zijn dus **niet** toegestaan.
- Je schrijft per vak en onderwerp een eerste onderzoeksvraag en motiveert waarom je dit onderzoek graag wil uitvoeren.
- De aanvraag voor je PWS moet je **uiterlijk 6 juni** middels een formulier inleveren bij de leerlingenbalie.
- De docenten bepalen vervolgens de selectie.
- De selectie is op basis van de kwaliteit van de motivatie . Indien je eerste keuze wordt afgewezen, zal de docent van het vak van je tweede keuze je motivatie beoordelen.
- In juni krijg je van je begeleider een uitnodiging voor een eerste gesprek .
- Voor de zomervakantie lever je een definitief onderwerp met hoofdvraag in bij je begeleider.
- Ook als je niet bevorderd wordt naar de examenklas mag je toch met je groepje meedoen aan het profielwerkstuk! Het wordt dan wel wat lastiger om er tegelijkertijd aan te kunnen werken.

Let op! Vervolgstudie

Kies een onderwerp dat past bij je vervolgstudie. Dat werkt motiverend en geeft je alvast een extra duwtje bij je vervolgstudie.

De gang van zaken na de zomervakantie

- De echte start van het werken aan het profielwerkstuk is in de eerste week van het nieuwe jaar in de vorm van een opstartgesprek met je begeleider.
- Vanaf dat moment hou je een logboek bij. In dit boekje vind je een voorbeeld. Het logboek speelt een belangrijke rol bij het volgen van het proces van het maken van het profielwerkstuk en het goed kunnen beoordelen van dat proces. Je beschrijft bijvoorbeeld wat je hebt onderzocht, welke bronnen je hebt geraadpleegd, wat het heeft opgeleverd.
- Je krijgt gedurende je PWS 3 keer een beoordeling . Al deze beoordelingen tellen mee voor je eindcijfer.
- De eerste keer geeft de docent je op basis van de beoordeling ook nog een ' GO ' of ' NO GO '. Bij een 'NO GO' moet je het verslag aanpassen.
- Per vak kunnen enige verschillen bestaan in de wijze waarop aan het profielwerkstuk gewerkt wordt. Zo zal een praktisch onderzoek niet bij alle vakken mogelijk / wenselijk zijn en zo

Let op! Goed begin is het halve werk.

- Formuleer je onderzoeksvraag niet te ruim. Kwaliteit boven kwantiteit.
- Check vooraf of er bronnen over jullie onderwerp te vinden zijn

zullen ook de mogelijkheden voor een eindproduct / afronding verschillen.

- Je bent er zelf verantwoordelijk voor om contact te houden met je begeleider. Overleg zelf met je begeleider welke begeleiding jullie prettig vinden. Maak je vaste afspraken, of eindig je bijvoorbeeld elke afspraak met het maken van een vervolgspraak?
- Regelmatig overleg met de docent is absoluut noodzakelijk. Zonder overleg grote sprongen maken kan er toe leiden dat je een “NO GO” aanwijzing krijgt en een deel van het werk voor niets is geweest!
- Let goed op het tijdschema met deadlines in dit boekje. Neem de belangrijke data over in je agenda. De eerste beoordeling is bijvoorbeeld al in de 6e week van het nieuwe schooljaar.
- In maart presenteer je het PWS. Ouders zijn welkom op deze avond. De presentatie telt mee in de eindbeoordeling.
- Voor de beoordeling gelden criteria die achterin deze handleiding zijn opgenomen. Het is je begeleider die het cijfer vaststelt. Indien een groepje het niet eens is met de beoordeling dan kan bezwaar worden aangetekend via de gebruikelijke procedure zoals beschreven in de PTA-gids. Er wordt dan een vakcollega aangewezen die samen met de eerste docent een uitspraak doet over de beoordeling. De uitkomst is bindend.
- Op internet staat veel nuttige informatie, maar pas op met het plegen van plagiaat. In dit boekje staat meer informatie over plagiaat.
- Op internet staan diverse sites met prijsvragen over het profielwerkstuk. Universiteiten en hogescholen dagen je uit om je (top)talent te laten zien en de prijzen zijn vaak aanzienlijk.

Tijdschema

Vanaf 15 mei	Uitleg van PWS door de mentor Uitdelen van de handleiding Nadenken over onderwerp en opzet PWS 1 ^e en 2 ^e keuze (bij 2 vakken) bepalen
6 juni (eerder mag)	Inleveren aanvraagformulier bij de leerlingenbalie
Na 6 juni	Secties verdelen de aanvraagformulieren onder de begeleidende vakdocenten
Voor de zomervakantie (Overleg met je begeleider)	Eerste gesprek begeleider
Voor de zomervakantie (Overleg met je begeleider)	Definitief onderwerp en eerste hoofdvraag inleveren bij begeleider
September (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Opstartgesprek begeleider en leerlingen over PWS
September (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Informatie verzamelen / onderzoeksopzet en plan van aanpak bespreken met docent. Beoordelingsmoment I: Go/no go-moment.
November (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Tussenbalans opmaken met de docent; tussentijdse beoordeling voor beoordelingsmoment II
Februari (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Verslag PWS inleveren Beoordelingsmoment II
Februari (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Workshops presentatie
Maart (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Presentatieavond PWS Beoordelingsmoment III
Maart (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Eindcijfer PWS bekend

Groene Hart Trofee – Profielwerkstukprijs

Deze prijs wordt uitgereikt aan de leerlingen die het beste profielwerkstuk hebben geschreven. Originaliteit, de kwaliteit van de onderzoeksopzet en de uitwerking van de resultaten en conclusie zijn belangrijke criteria. Er zijn 4 categorieën:

- Beste profielwerkstuk NT/NG HAVO
- Beste profielwerkstuk CM/EM HAVO

- Beste profielwerkstuk NT/NG VWO
- Beste profielwerkstuk CM/EM VWO

PWS Start-ups

Het schrijven van een profielwerkstuk vraagt nogal wat van je. Literatuur zoeken, onderzoek doen, onderzoeksresultaten verwerken, een net verslag maken, enzovoort. Om je daar bij te helpen organiseren we oktober PWS Start-ups. Dat zijn korte workshops die je op weg helpen. Voorbeelden van start-ups zijn:

- Het opzetten van een experiment
- Enquêtes opstellen
- Professioneel interviewen
- Literatuur zoeken via Google
- Microsoft Word en Excel vaardigheden

In oktober krijg je een uitnodiging om je in te schrijven voor deze start-ups.

Begeleiding en beoordeling

Begeleiding

Tijdens het maken van het profielwerkstuk heb je voortgangs- en beoordelingsgesprekken met de docent. Je moet zelf het initiatief nemen voor een voortgangsgesprek. Voortgangsgesprekken zijn bedoeld om tussentijdse resultaten te evalueren en indien nodig bij te sturen.

Je bent ZELF verantwoordelijk voor de communicatie met je begeleider. Alles is bespreekbaar, dus overleg met je begeleider over hoe jullie gaan samenwerken. Bijvoorbeeld:

- Een vast moment voor een gesprek, bijvoorbeeld elke 2 weken het 8^e uur op dinsdag.
- Jullie zoeken contact wanneer jullie daar behoefte aan hebben.

Zorg dat je altijd vooraf de belangrijke documenten naar de begeleider stuurt zodat de begeleider zich kan voorbereiden.

Beoordeling

De beoordeling vindt plaats met een beoordelingsmodel (zie de bijlagen). En zijn twee beoordelingsmodellen, een voor een praktijk PWS en een voor een theorie PWS. Bespreek aan het begin met je begeleider welk beoordelingsmodel jullie gaan gebruiken.

Je wordt beoordeeld op het proces en op het product. Het beoordelingsmodel bestaat uit een aantal beoordelingscriteria. Door deze goed te bekijken kun je vooraf al zien waaraan je PWS moet voldoen om goed te scoren. In totaal zijn er 3 beoordelingsmomenten. Beoordelingsmoment 1 is een GO/NO GO moment. Indien je je dan een onvoldoende scoort, moet je het werk eerst aanpassen voordat je verder mag. Beoordelingsmoment 2 is de eindversie van je PWS. Daarvoor krijg je nog wel een belangrijke tussentijdse beoordeling. Die beoordeling is voorlopig, zodat je weet waar je staat.

September (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Informatie verzamelen / onderzoeksopzet en plan van aanpak bespreken met docent. Beoordelingsmoment I: Go/no go-moment.
November (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Tussenbalans opmaken met de docent; tussentijdse beoordeling voor beoordelingsmoment II
Februari (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Verslag PWS inleveren Beoordelingsmoment II
Maart (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Presentatieavond PWS Beoordelingsmoment III
Maart (Zie jaarrooster voor exacte datum!)	Eindcijfer PWS bekend

Stappenplan

Bij het maken van een profielwerkstuk kun je verschillende wegen bewandelen. Als je zelf met een goed idee / plan komt dan is er veel bespreekbaar met je begeleider. De meest voorkomende varianten zijn een theoretisch / literatuur onderzoek en een combinatie van literatuuronderzoek met eigen praktisch onderzoek. Om je op weg te helpen, geven we hier een voorbeeld van een stappenplan.

Stap 1: Keuze partner, vak, onderwerp en start logboek.

Keuze partner

Voordat je kunt bepalen welk onderwerp je gaat nemen voor jouw profielwerkstuk, moet je eerst beslissen met wie je gaat samenwerken. Het is verplicht om in tweetallen te werken. Je mag met een leerling uit een andere klas samenwerken.

Wanneer je samen met een partner werkt is het belangrijk dat je goed met elkaar kunt opschieten en dat jullie een profielwerkstuk bij hetzelfde vak en begeleider willen maken.

Keuze onderwerp

Eenmaal besloten met welke partner je werkt en voor welk vak je gaat, is het tijd om een onderwerp te kiezen. Een profielwerkstuk onderwerp kiezen begint natuurlijk bij jezelf. Waarin ben je geïnteresseerd? Welk profielenpakket heb je gekozen? Wat wil je hierna studeren? Wat zijn je hobby's? Dit zijn allemaal vragen die je jezelf kunt stellen.

Wees nieuwsgierig en probeer 'anders' te denken. Volg het nieuws of bekijk bijvoorbeeld je eigen sport vanuit een ander perspectief. Waarom stuitert de bal zoals hij stuitert? Hoeveel winst maken sportkantines? Of kijk eens naar je dagelijks leven. Wat is de invloed van een goede matras op het functioneren in het dagelijks leven?

Check voor inspiratie ook deze websites:

<http://www.profielwerkstukhulp.nl/onderwerp-kiezen/>

<http://www.profielwerkstukonderwerpen.com/profielwerkstuk-onderwerp-kiezen/>

<http://www.wageningenur.nl/nl/Onderwijs-Opleidingen/PWS-scholieren.htm>

Of google zelf even: 'Profielwerkstuk kiezen onderwerp'

Dit is misschien wel de belangrijkste fase van het profielwerkstuk. Denk er goed over na en lever uiterlijk **6 juni** 2 voorstellen in bij de leerlingenbalie. Vraag je mentor om een aanvraagformulier.

Logboek

Wanneer je een profielwerkstuk maakt gaat het niet alleen om het eindresultaat, het gaat ook om het proces waardoor het eindresultaat ontstaat. Het is dus belangrijk om precies op te schrijven hoe je hebt gewerkt, wat je hebt gedaan en hoeveel tijd het je heeft gekost om tot dit eindresultaat te komen. Het logboek telt mee voor je beoordeling.

Je onderzoeksvraag formuleren

Wanneer je een goed specifiek onderwerp hebt, moet je je afvragen wat je te weten wilt komen. Wanneer je dit opschrijft ben je bezig met het formuleren van je onderzoeksvraag.

Om tot een goede onderzoeksvraag te komen moet je wel weten waarom je voor dit specifieke onderwerp hebt gekozen. Wat interesseert je en waar wil je achter komen?

4 tips voor het formuleren van een goede onderzoeksvraag

- Maak een lijst met sub-onderwerpen over je onderwerp;
- Probeer je vraagstelling zo concreet mogelijk te maken;
- Bedenk alvast wat voor antwoorden je kunt geven op je onderzoeksvraag;
- Laat je begeleider of medeleerlingen je onderzoeksvraag kritisch bekijken.

Tot slot moet je nog bekijken welke aspecten van je onderwerp je wilt behandelen en wat je daarover allemaal wilt weten. Je bent dan bezig met het formuleren van de deelvragen. Iedere deelvraag moet iets bijdragen aan het antwoord op je hoofdvraag, anders is de deelvraag niet nodig.

De hoofdvraag van een onderzoek is niet in een paar woorden te beschrijven. Om deze reden kun je jouw hoofdvraag opsplitsen in een aantal deelvragen. De deelvragen zorgen voor een beter structuur en helpen je ook met je verslag. De kans is tevens kleiner dat je iets over het hoofd ziet.

Met de onderzoeksvraag en deelvragen maak je duidelijk wat je wel en wat je niet aan de orde stelt. Wanneer je goed hebt nagedacht over de onderzoeksvraag, word je minder snel verleid zijpaden te gaan bewandelen. Daarnaast kun je uit beschikbare informatie het bruikbare beter selecteren. Bovendien kun je met een duidelijke onderzoeksvraag beter conclusies formuleren.

In een onderzoeksvraag en de deelvragen wordt gevraagd naar het wie, wat, waar, welke, wanneer, hoe, waarom, waardoor, waarvoor, waarmee, waartoe enzovoort.

Hieronder volgt een aantal vragen die je kunt stellen (Maar dan specifiek voor jouw onderwerp):

*Wat is de gangbare definitie?
Welke kenmerken heeft het?
Waaruit bestaat het?
Welke soorten of onderdelen zijn er te onderscheiden?
Waartoe behoort het?
Waar is het een onderdeel van?
Hoe gebeurt het?
Welke voorwaarden of omstandigheden maken het mogelijk?
Welke maatregelen vereist het?
Welke gevolgen heeft het?
Welke methode wordt ervoor gebruikt?
Welk doel dient het?*

*Waarop lijkt het?
Waaraan is het tegengesteld?
Wanneer is het begonnen of geëindigd?
Waar komt het vandaan?
Waar gaat het naartoe?
Hoe ontstaat het of hoe is het ontstaan?
Welke waarde heeft het?
Wat zijn de voordelen?
Wat zijn de nadelen?
Welke argumenten voor of tegen zijn aan te voeren?
Hoe ontwikkelt het zich?
Wie of wat doet het?
Wie of wat is erbij betrokken?*

Onderzoek verrast. Dingen zijn anders dan ze op het eerste gezicht lijken. Wanneer je iets gaat onderzoeken, formuleer je vooraf welke uitkomsten je verwacht. Dit heet het formuleren van een hypothese.

Er zijn verschillende type onderzoeksvragen:

- Beschrijvende of beeldvormende: op basis van onderzoek beschrijf je een situatie of een persoon;
- Vergelijkende: je probeert overeenkomsten en/of verschillen boven tafel te krijgen;
- Verklarende: je zoekt antwoord op de vraag: 'Hoe komt het dat ...';
- Waarde bepalende of evaluatieve: je geeft een oordeel of een waarde over een onderwerp;
- Voorspellende: je onderzoekt hoe iets in de toekomst zal zijn;
- Probleemoplossende of regelgevende: je probeert op basis van onderzoek een probleem op te lossen, althans hier een bijdrage aan te leveren.

Aanpassen

Al lezende of tijdens het maken van een ontwerp of het opstellen van een proefopstelling kun je tot de ontdekking komen dat je de onderzoeksvraag moet aanpassen. Dat moet je dan zeker doen! Overleg wel even met je begeleider.

Stap 3: Plan van aanpak opstellen

Let op! Stap 3 telt mee voor beoordelingsmoment I, zie voor meer informatie de planning en het beoordelingsformulier.

Het is niet alleen belangrijk te weten wat je gaat onderzoeken, maar ook wie wanneer wat gaat doen en hoeveel tijd dat zal gaan kosten. Dit staat in een plan van aanpak. Het plan van aanpak bestaat uit een onderzoeksplan en een tijdplan.

Onderzoeksplan

In het onderzoeksplan staat:

- de hoofdvraag en de deelvragen
- Een eerste weergave van te gebruiken bronnen en theorie
- een eerste hypothese / verwachtingen
- werkwijzen / onderzoeksmethode
- informatiebronnen / hulpmiddelen
- presentatievorm
- taakverdeling

Tijdplan

In het tijdplan staat hoe lang een activiteit duurt, wie deze uitvoert en wanneer. Wanneer je alle activiteiten in de goede volgorde hebt gezet, zet je er per activiteit het aantal benodigde uren bij wat je denkt nodig te hebben om de activiteit uit te voeren. Daarna plan je aan de hand van een tijdbalk de doorlooptijd (tijdstip van de start en het einde) per activiteit.

Omdat je in een tweetal samenwerkt, is het van belang te weten 'Wie voert wanneer wat uit?'. Uit het plan van aanpak moet duidelijk naar voren komen wat de bijdrage van ieder van jullie afzonderlijk is. Hiervoor moet je je activiteiten gedetailleerd

beschrijven in het plan van aanpak en ervoor zorgen dat jullie individuele planningen op elkaar zijn afgestemd.

Houd het tijdplan zo kort mogelijk: maximaal een pagina. Het hele plan van aanpak hoeft niet meer dan 5 pagina's te omvatten.

Vanzelfsprekend moet het plan van aanpak en het logboek met elkaar sporen. Toch kan het gebeuren dat je van het oorspronkelijk plan van aanpak afwijkt. In de kolom 'Problemen en oplossingen' van het logboek motiveer je dan waarom je bent afgeweken van je oorspronkelijke plan.

Stap 4: Informatie verzamelen

Je kunt op 2 manieren informatie verzamelen; door middel van literatuuronderzoek en door zelf onderzoek te doen. Het is verplicht om een vorm van onderzoek te doen binnen je PWS.

Literatuuronderzoek

Je hebt tijdens het opstellen van je plan van aanpak waarschijnlijk al informatie gevonden over je gekozen onderwerp. Wanneer je al enkele bronnen hebt, kun je vanuit daar proberen verder te zoeken. Vaak hebben bronnen een literatuurlijst aan het eind of verwijzen ze naar een andere informatiebron.

Wanneer je nog geen enkele informatie hebt zal je vanaf het begin moeten beginnen. Verzin een aantal trefwoorden en schrijf deze op en ga op onderzoek uit. Hieronder een aantal tips waar je informatie kunt zoeken:

- Internet
- Mediatheek
- Bibliotheek
- Neem contact op met instanties/instellingen
- Leraren, medestudenten, medewerkers bibliotheek, etc.

Wanneer je informatie krijgt van anderen, moet je het nog wel goed bestuderen om te bepalen of het bruikbaar is. 'Wikipedia' en 'Scholieren.com' zijn natuurlijk geen goede bronnen, omdat ze niet betrouwbaar zijn.

Hypothese

Meestal heb je na je literatuuronderzoek ongeveer al een idee wat het antwoord op je onderzoeksvraag kan zijn, dit is een hypothese (verwachte uitkomst) bij je vraag. Schrijf je hypothese op zodat je daarna gericht onderzoek kunt doen.

Je kunt met Google zoeken, maar je kunt met Google ook slim zoeken. Door je zoekopdracht goed te formuleren, kun je de informatie die je zoekt beter en sneller vinden.

Stel dat je wilt weten tot welke diergroep de regenworm behoort. Dan kun je natuurlijk het zoekwoord 'regenworm' intypen. Dit levert bijna 50.000 hits op. Ongetwijfeld zal het antwoord op je vraag daar tussen zitten. De truc is echter niet om zoveel mogelijk hits, maar juist om zo weinig mogelijk hits te scoren. Maar dan wel die met het goede antwoord!

Beter is het om in gedachten net te doen alsof je het document dat je zoekt, zelf hebt geschreven. Hoe zou je het antwoord op de vraag over de regenworm dan geformuleerd hebben? Waarschijnlijk zoiets als: “De regenworm is familie van” of “De regenworm behoort tot”. Tik je deze zin, tussen aanhalingstekens, in het zoekvenster van Google, dan krijg je slechts 4 hits (!), die alle antwoord geven op de vraag tot welke diergroep de regenworm behoort (n.l. tot de gelede wormen).

Wanneer je het Internet gebruikt voor het vinden van informatie is het belangrijk dat je informatie betrouwbaar is en dat je bij het Googelen slim zoekt. Dat wil zeggen snel en efficiënt de informatie krijgt die je nodig hebt. Tips voor slim Googelen vind je op Internet o.a. bij: <https://sites.google.com/site/zoektips/nl>

Onderzoek doen

Naast bovenstaande manieren om informatie te vinden, zijn er nog mogelijkheden waarbij je echt actie moet nemen. Het hangt ook een beetje af aan het soort onderwerp dat je hebt gekozen, maar je kunt enkele dingen doen als een:

- Enquête
- Excursie
- Experiment
- Interview afleggen
- Museum bezoeken

Concrete voorbeelden:

- Metingen of tellingen. Denk hierbij aan enquêtes, meetopstellingen, proefopstellingen of verkeerstellingen.
- Interview van deskundigen waarbij je hun uitspraken bijvoorbeeld vergelijkt of legt naast wat je in literatuurbronnen (bv. boeken) hebt gevonden
- Gerichte observaties van mensen, dieren, gebouwen, voorstellingen, muziekstukken etc. Zorg als je dit gebruikt wel voor een goed observatieformulier.

Denk vooraf na op welke wijze je informatie gaat verzamelen. Denk daarbij aan omvang, plaats, tijd, benodigde hulpmiddelen en materialen.

Stap 5: informatie ordenen en verwerken

Na het verzamelen van de informatie/gegevens moet je deze interpreteren en confronteren met de onderzoeksvragen. Welke antwoorden kan ik geven, welke conclusies kan ik trekken, welke mening kan ik geven op grond van de verzamelde informatie/gegevens? Dit alles leidt dus tot de voorlopige versie van het eindproduct. Overleg tussentijds met de begeleider of je op de juiste weg zit.

Stap 6: Uitwerken resultaten en je PWS schrijven

Met het verslag lever je ook het logboek en het bronnen- en materialenboek in. Hierin staat vermeld hoe het onderzoek is verlopen, welke activiteiten zijn ondernomen en welke informatie is verzameld.

In bijlage 1 zie je een mogelijke indeling van je PWS. Je mag daar van afwijken, overleg met je begeleider.

Stap 7: Definitieve versie van je profielwerkstuk

Let op! Stap 7 telt mee voor beoordelingsmoment II, zie voor meer informatie de planning en het beoordelingsformulier.

Beoordeel alles wat je tot nu toe hebt gemaakt met kritische ogen. Het zal voorkomen dat je teksten zult moeten herschrijven. Je kunt het beste alles lezen en notities maken van wat je wilt aanpassen.

Je kunt het ook door iemand anders laten nalezen om bijvoorbeeld spelfouten eruit te halen en om te kijken of het lekker weg leest.

Het is ook belangrijk om te controleren of je overal de juiste bronvermelding bij hebt gezet en of de paginanummering overeenkomt met de inhoudsopgave.

Tot slot moet je je logboek inleveren bij je profielwerkstuk, hieruit moet blijken hoe het proces van het maken van je profielwerkstuk is verlopen en hoe de eventuele samenwerking is gegaan.

Stap 8: De presentatie

Let op! Stap 8 telt mee voor beoordelingsmoment III, zie voor meer informatie de planning en het beoordelingsformulier.

Iedereen verzorgt een presentatie op de presentatieavond. Dit dient een korte presentatie te zijn van maximaal 10 minuten per groepje. Na die 10 minuten is er 5 minuten tijd voor vragen van het publiek. Het publiek bestaat uit docenten, leerlingen en familie. In de presentatie laat je op bondige wijze zien / horen wat je in de 80 uur per persoon ondernomen hebt en met welk eindresultaat.

In **februari** is een (verplichte) workshop waarin je tips krijgt voor je presentatie.

Bijlagen

Bijlage 1: Mogelijke indeling profielwerkstuk

Het maken van een profielwerkstuk kan op vele manieren aangepakt worden, veelal afhankelijk van het onderwerp, het soort onderzoek (praktisch en/of theoretisch) en het soort eindproduct. Natuurlijk heb je tijdens het schrijven van je profielwerkstuk intensief contact met je docent. Met hem bespreek je het onderwerp en de belangrijkste vragen of problemen waarmee je je bezig gaat houden; de inhoud dus! Maar zo'n werkstuk, zo'n verslag is ook **een geschreven tekst** en die tekst moet aan bepaalde voorwaarden voldoen. In het bedrijfsleven, op hbo's en universiteiten gelden daarvoor vrij strenge regels. In deze bijlage krijg je enige aanwijzingen die vooral gebaseerd zijn op de bij het vak Nederlands in gebruik zijnde methode **talent**. Naar deze methode wordt verwezen en daar vind je meer informatie.

a) Algemeen:

- Geef op verantwoorde wijze antwoord op de centrale vraagstelling
- Zorg voor een heldere structuur
- Maak een aantrekkelijke lay-out

b) Verplichte onderdelen:

- Titelpagina (c)
- Inhoudsopgave (d)
- Voorwoord (e)
- Goed gestructureerde tekst (f)
- Literatuurlijst (g)

c) De titelpagina:

- Naam van de auteur
- Titel en eventueel ondertitel
- Datum + jaartal
- Vak + school.

d) De inhoudsopgave:

- Volledige opgave van alle hoofdstukken met pagina-aanduiding
Niet iets als: hoofdstuk 1, maar de titel van het hoofdstuk noemen
De titelpagina neem je niet op in de inhoudsopgave

e) Het voorwoord:

- Persoonlijke ervaringen van de auteur
- Inspiratie van de auteur om te schrijven
- Dankbetuigingen aan wie geholpen heeft

f) De tekst:

- **Introductie**

Het eerste hoofdstuk vertelt over het onderzoek in het algemeen. Je kunt vertellen naar welke thema's je gaat kijken, en welke theorieën je wil bekijken. Vertel wat je onderzoeksvragen en hypothesen zijn. Vertel wat je wil bereiken met het onderzoek. Na het lezen van hoofdstuk 1, zou je lezer moeten weten wat hij of zij van de rest van het onderzoek kan verwachten. Noem daarom ook wat je in de komende hoofdstukken gaat verwachten. Zorg voor een logische opbouw in alle hoofdstukken, met een inleiding, middenstuk en conclusie.

- **Literatuur / theoretische achtergrond**

Dit hoofdstuk gebruik je om te vertellen over de achterliggende informatie van jouw onderzoek, waarop je je hypothesen baseert. De informatie die je opgezocht hebt voor je onderzoek, komt hier aan bod. Zorg dat dit hoofdstuk ook weer de logische indeling kent.

- **Methode**

Het hoofdstuk Methode vertelt over hoe je je onderzoek uitvoert. Welke problemen ben je tegengekomen hierbij, en hoe heb je die problemen opgelost? De beschrijving van de procedure is logischerwijs chronologisch. Je geeft hier nog GEEN resultaten van het onderzoek.

- **Resultaten**

Hier beschrijf je de resultaten van het onderzoek dat je gedaan hebt, en vergelijk je ze met de literatuur en gebruikte bronnen van hoofdstuk 2. Bepaal hierbij een logische aanpak. Wil je je resultaten in chronologische volgorde weergeven, of per variabel?

- **Conclusie en discussie**

In de finale van het onderzoeksverslag geef je antwoord op de vragen die je opgesteld hebt. Je vat je resultaten samen, en vertelt hoe het aansluit bij bestaande bronnen. Vertel wat de significantie van jouw resultaten is, en wat er met de resultaten gedaan zou moeten worden. Vertel hier ook over eventuele beperkingen en sterke punten van het onderzoek dat je gedaan hebt. Dit hoofdstuk zorgt ervoor dat alles samenkomt. Zorg voor een sterk slot!

f1) Argumentatie:

- Het moge duidelijk zijn dat in een (vnl.) betogende tekst de argumentatie belangrijk is. Je weet dat niet alle argumentatietechnieken even overtuigend zijn en dat er niet zelden gebruik wordt gemaakt van drogredenen. Bestudeer dus nog eens goed in ta!ent de module argumenteren!

f2) Spelling en Stijl:

- Het spreekt vanzelf dat je tekst in vlekkeloos Nederlands geschreven moet zijn. In ta!ent vind je ook hier modules (formuleren, spellen, leestekens) over.

g) Literatuurlijst:

- Dit is je bronnenlijst. Dit kun je ook automatisch bijhouden in Word, of handmatig opstellen. Er zijn meerdere manieren om dit te doen. Hieronder zie je een voorbeeld. In bijlage 3 meer uitleg.

- Brouwer, D. (1989). *Gender variation in Dutch - a sociolinguistic study of Amsterdam speech*. Dordrecht/Providence: Foris.
- Brown, B.L. & Lambert, W.E. (1976). A cross-cultural study of status markers in speech. *Canadian Journal of Behavioural Sciences*, 8, 39-55.
- Buiting, H.J.A.G. (1981). SESAM; Speech Editing System Amsterdam. *IFA report 70*, 15.
- Burlin, R. (1959). Language development of a Garo- and English-speaking. *Word*, 15, 45-68.
- Burrough-Boenisch, J. (1999). *Rijpting English that's gone Dutch*. The Hague: Sdu / Antwerpen: Standaard.
- Caron, W.J.H. (1972). *Klank en teken. - Verzamelde taalkundige studies*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Carranza, M.A. (1982). Attitudinal research on Hispanic language varieties. In E. Bouchard Ryan & H. Giles (Eds.), *Attitudes towards language variation - social and applied contexts*. London: Edward Arnold.
- Cassier, L. & van de Craen, P. (1986). Vijftig jaar evolutie van het Nederlands. In J. Creten, G. Geerts & K. Jaspaert (Eds.), *Werk in uitvoering* (50-73). Leuven: Acco.
- Catford, J.C. (1977). *Fundamental problems in phonetics*. Edinburgh: University Press.
- Cedergren, H. (1970). *Patterns of free variation: the language variable*. Mimeo.
- Chambers, J.K. (1995). *Sociolinguistic theory: linguistic variation and its social significance*. Oxford: Blackwell.
- Coates, J. & Cameron, D. (1989). *Women in their speech communities*. London: Longman.
- Coenen, J. (1991). *Uitgesproken Nederlands. Een uitspraakcursus voor anderstaligen*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Coetsem, F. van (1988). *Loan phonology and the two transfer types in language contact*. Dordrecht: Foris.
- Cohen, A., Sliss, I.H. & 't Hart, J. (1963). Perceptual tolerances of isolated Dutch vowels. *Phonetica*, 9, 65.
- Cohen, A., Ebeling, C.L., Fokkema, K. & Holk, A.G.F. van (1971). *Fonologie van het Nederlands en het Fries. Inleiding tot de moderne klankleer*. The Hague: Martinus Nijhoff.

j) Informatie verzamelen:

- Het is logisch dat je je terdege moet oriënteren en veel materiaal moet verzamelen voor je je aan het echte schrijfwerk kunt gaan zetten. Maak gebruik van de diverse leesstrategieën; vooral het zgn. **globaal lezen** is heel belangrijk: even snel constateren of je de teksten kunt gebruiken die je vindt op Internet of ergens anders;
- Oriënteer je eerst in de mediatheek van het GHL, maar bedenk wel dat er (in Alphen aan den Rijn) nog veel meer mediatheken zijn.

Bijlage 2: Plagiaat en citeren

Je mag teksten en ideeën van anderen niet samenvatten of overnemen en ze vervolgens presenteren als je eigen werk. Dat is namelijk plagiaat. Maar als je voor een eigen tekst literatuur en andere bronnen hebt bestudeerd, kun je daar toch delen uit overnemen. Door duidelijke bronvermelding maak je zichtbaar welke delen van je tekst zijn overgenomen uit het werk van een ander.

Met deze bronvermelding kan de lezer nagaan

- welke bronnen je hebt gebruikt (betrouwbaarheid, actualiteit)
- of je een variatie aan bronnen hebt gebruikt
- of de bron correct is gebruikt
- of belangrijke bronnen ontbreken.

Aan het eind van je tekst neem je een lijst op van alle bronnen die in je tekst zijn gebruikt: de bibliografie. Deze bronnenlijst wordt alfabetisch geordend (op achternaam van de auteur).

Citeren en parafraseren

Je moet in je tekst duidelijk onderscheid maken tussen citaten en parafrases enerzijds en wat je zelf beweert anderzijds. Als je een beschouwing, betoog, ingezonden brief of essay schrijft, mag je niet te vaak citeren. Daarmee schaadt je namelijk de leesbaarheid van je tekst, terwijl het bij dat soort teksten juist ook de bedoeling is dat jij je eigen standpunten, redenering of argumentatie naar voren laat komen.

Je kunt de woorden van iemand anders op drie manieren in je eigen tekst gebruiken. Je kunt citeren, een gedeelte citeren en een gedeelte weglaten (citaat met een ellips) en je kunt parafraseren. Hieronder staan alledrie de gevallen, steeds aan de hand van hetzelfde stukje tekst, afkomstig van de internetsite van *Het Onderwijsblad*. Het betreft een interview over leerlingen met hoogbegaafdheid, geschreven door dhr. R. Voorwinden.

Een kort citaat

“Om zeker van onze zaak te zijn hebben we daarna hoogbegaafdheid op acht verschillende manieren gedefinieerd. Want een IQ-toets bestaat uit acht subtoetsen en het zou kunnen dat hoogbegaafden die goed of slecht zijn in één bepaald domein wel veel schoolproblemen hebben.” (Voorwinden, 2004)

Het citaat staat dus tussen aanhalingstekens en achter het citaat staan tussen haakjes de schrijver van de brontekst en het jaartal van verschijnen. Als de schrijver onbekend is, noem je de bron en de datum van verschijnen; in dit geval zou dat dus zijn: (*Het Onderwijsblad*, 29-05-2004)

Een lang citaat

Bij een lang citaat gebruik je geen aanhalingstekens, maar je springt in, zodat er een ‘blok’ tekst ontstaat. Het vermelden van de schrijver, bron, het jaartal of de datum blijft hetzelfde.

Een citaat met ellips

“Om zeker van onze zaak te zijn hebben we daarna hoogbegaafdheid op acht verschillende manieren gedefinieerd. [...] Maar de resultaten waren steeds hetzelfde.” (Voorwinden, 2004)

Op de plaats van de weggelaten tekst staan nu vierkante haken met puntjes ertussen.

Een parafrase

Uit onderzoek van Henk Guldemond van het Gronings onderzoeksinstituut Gion naar prestaties van hoogbegaafden is gebleken dat hoogbegaafden betere schoolresultaten boeken dan minder hoogbegaafden, en dat is precies wat je zou verwachten. (Naar: Voorwinden, 2004)

De tekst wordt nu met eigen woorden weergegeven. Uit de geparafraseerde tekst wordt duidelijk over welk onderzoek het gaat en door wie dat is verricht. De bronvermelding begint met ‘Naar’ om aan te geven dat je parafraseert in plaats van citeert.

Verwijzingen in de lopende tekst

Als je in je tekst een bron citeert of parafraseert, vermeld je de bron dus op die plaats. Die bron staat verderop uitgebreid beschreven in je bibliografie, daarom kun je hier volstaan met een beknopte verwijzing tussen haakjes, direct achter het citaat of de parafrase.

Die verwijzing ziet er als volgt uit: (auteur, publicatiejaar, paginanummer(s))

- Er vielen veel slachtoffers onder de mariniers in Vietnam. Drie procent van de mariniers in Vietnam sneuvelde, en zo'n 17 procent raakte gewond. (Pietersen, 2006, p. 97)

Bijlage 3: Literatuurlijst

VERWIJZEN NAAR BOEKEN

Achternaam auteur, voorletter(s), *Titel: Eventuele ondertitel*. Plaats uitgever: uitgever, jaar van uitgave, paginanummers.

- Dijk, P. van & F. Jansen, *Wereldgids: Reisgids door de literatuur*. Amsterdam: Promotheus, 2003, p. 25-34.

VERWIJZEN NAAR TIJDSCHRIFTARTIKELEN

Achternaam auteur, voorletter(s), *Titel artikel: Eventuele ondertitel*. *Naam van tijdschrift*, jaargang, jaartal, aflevering en paginanummers's.

- Claessen, Peter, John Dorking & Karl Feucht, 'Sewing in ancient Greece', in: *British Journal of Archeology* VIII (1987), nr 3, p. 123-141.

VERWIJZEN NAAR KRANTENARTIKELEN

Achternaam auteur, voorletter(s), *Titel artikel*. *Naam van krant*, publicatiedatum.

- Truijens, Aleid, 'Hoe Duits is Mulisch?' in: *De Volkskrant*, 29 mei 2002.

VERWIJZEN NAAR INTERNETBRONNEN

Achternaam auteur, voorletter(s) (Publicatiejaar), *Titel artikel*, de complete URL, de datum van raadplegen.

- Meijden, B. van der (1998). 'Schiphol als thema voor een geschiedenis-, internet- en/of profielwerkstuk', op: <http://www.histopia.nl/schiphol.htm>. Geraadpleegd op 7 juli 2015.
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (z.j.). 'WAO: Informatie voor werknemers over de kabinetsplannen', op: http://home.szw.nl/navigatie/rubriek/dsp_rubriek.cfm?rubriek_id=991&subrubriek_id=995&link_id=30945. Geraadpleegd op 3 augustus 2015.

Bijlage 4: Beoordelingsmodel

BEOORDELING PWS: THEORIE EN PROCES*THEORIE*

Omschrijving	Niveau 1 (onvoldoende) 1-2-3-4-5	Niveau 2 (voldoende) 6-7	Niveau 3 (goed) 8-9	Niveau 4 (excellent) 10
Hoofdvraag / onderzoeksvraag De leerling is in staat een afgebakende onderzoeksvraag te formuleren, waarbij deelvragen gesteld worden die de onderzoeksvraag beantwoorden, die toetsbaar zijn, en geen overlap vertonen met andere vragen.	De onderzoeksvraag onvoldoende afgebakend, en/of niet goed toetsbaar, en/of de deelvragen beantwoorden de hoofdvraag niet. Anders, want...	De onderzoeksvraag is afgebakend en toetsbaar. Er is sprake van overlap tussen de verschillende deelvragen. De hoofdvraag wordt via de deelvragen gedeeltelijk beantwoord. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ Het beantwoorden van de onderzoeksvraag is haalbaar en realistisch. + Deelvragen vertonen geen overlap met andere deelvragen.	+De onderzoeksvraag is vernieuwend.
Plan van aanpak De leerling is in staat een goede inleiding te schrijven waarin het onderwerp wordt geïntroduceerd en de opzet wordt weergegeven van het gehele onderzoek. De leerlingen kunnen de relevantie van het onderzoek aangeven.	Het onderwerp wordt niet geïntroduceerd, en/of de leerlingen geven niet aan waarom zij dit onderwerp hebben gekozen. Anders, want...	Het onderwerp wordt geïntroduceerd en/of de leerlingen geven aan waarom zij dit onderwerp hebben gekozen. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ De leerlingen geven een opzet van het gehele onderzoek	+De leerlingen geven aan wat de relevantie is van het onderzoek
Hypothesen De leerling is in staat hypothesen op te stellen die passen bij de onderzoeksvragen.	Er worden geen helder afgebakende hypothesen opgesteld, en/of ze sluiten niet aan bij de onderzoeksvraag. Anders, want...	Er worden onafgebakende hypothesen opgesteld die aansluiten bij de hoofdvraag en de verschillende deelvragen.	+ Er wordt beargumenteerd waarom bepaalde uitkomsten verwacht worden.	+De argumentatie wordt onderbouwd met theorie
Methode De leerling is in staat om de methode te verantwoorden en duidelijk uit te schrijven om de herhaalbaarheid van het experiment te waarborgen.	De leerling kiest een onderzoeksmethode maar heeft geen onderbouwing voor deze keuze. Het is onduidelijk en/of onvolledig hoe de leerling het onderzoek gaat afnemen. Anders, want...	De leerling maakt een keuze voor de onderzoeksmethode die past bij de onderzoeksvraag. De keuze van de onderzoeksmethode wordt onderbouwd. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ Hij/zij geeft een puntsgewijze beschrijving van de opzet en uitvoering.	+ De methode is zodanig opgeschreven dat het onderzoek exact herhaalbaar is.
Uitwerking onderzoek	De resultaten worden onsamenhangend gepresenteerd	De resultaten worden samenhangend gepresenteerd	+ De hoofd- en deelvragen worden volledig beantwoord.	+ De resultaten worden theoretisch onderbouwd.

De leerling is in staat om de resultaten zodanig weer te geven dat de hoofd- en deelvragen worden beantwoord. Er wordt consequent verwezen naar gebruikte bronnen. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van eigen formuleringen.	en/of de hoofd- en deelvragen worden niet beantwoord. En/of er wordt geen gebruik gemaakt van bronnen. Anders, want...	waarbij de hoofd- en gedeeltelijk de deelvragen worden beantwoord. Er wordt inconsequent verwezen naar gebruikte bronnen. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ Er wordt consequent verwezen naar gebruikte bronnen.	+ Er wordt gebruik gemaakt van eigen formuleringen.
Conclusie De leerling is in staat om een logisch opgebouwde samenvatting van het onderzoek te geven (zonder nieuwe informatie weer te geven) en daarbij een helder antwoord te geven op de onderzoeksvragen. Er wordt een terugkoppeling gemaakt naar de hypothesen.	De leerling formuleert een conclusie die niet wordt gebaseerd op verkregen resultaten en gebruikte literatuur. En/of deze conclusie sluit niet aan op de gestelde hoofdvraag. Anders, want...	De leerling formuleert een logisch opgebouwde samenvatting, gebaseerd op verkregen resultaten en literatuur, die antwoord geeft op de onderzoeksvragen. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp. + (VWO) De resultaten worden besproken, de betrouwbaarheid wordt voldoende ingeschat en de leerling begrijpt onregelmatigheden.	+ Er wordt een terugkoppeling naar hypothesen gemaakt. + (VWO) De discussie bevat veel punten waarin er op het onderzoek wordt gereflecteerd + (VWO) Resultaten worden vergeleken met de theorie	+ Suggesties voor vervolgonderzoek worden weergegeven. + (VWO) De leerling draagt logische en goed onderbouwde verklaringen aan bij eigen resultaten.
Bronnen De leerling is in staat om meerdere bronnen en verschillende typen bronnen te gebruiken. Leerlingen kijken kritisch naar deze bronnen. Zij brengen consequent literatuurverwijzingen aan.	De leerling heeft geen of te weinig bronnen gebruikt. En/of de literatuurlijst is slordig en niet alle bronnen zijn te achterhalen. Anders, want...	De leerling heeft meerdere bronnen gebruikt. Hieruit is de benodigde informatie geabstraheerd.	+ De leerling heeft verschillende typen bronnen gebruikt. + De leerling verwijst naar deze bronnen. + De bronnen zijn opgenomen in een literatuurlijst.	+ De leerling is kritisch omgegaan met de bronnen.
Lay-out De lay-out ziet er verzorgd uit en de tekst en afbeeldingen zijn goed leesbaar. Spelling en interpunctie worden juist gebruikt. Er is een kloppende inhoudsopgave gemaakt. Pagina's en hoofdstukken zijn genummerd. Illustraties zijn voorzien van een bijschrift.	De tekst is niet goed leesbaar. En/of er is geen indeling in alinea's en/of hoofdstukken. En/of paginanummering ontbreekt. En/of illustraties zijn niet of nauwelijks voorzien van een bijschrift. Anders, want...	De tekst en afbeeldingen zijn leesbaar. Er is een indeling in alinea's en/of hoofdstukken. Er is een paginanummering. Er is een inhoudsopgave gemaakt. Spelling en interpunctie zijn grotendeels in orde. Het verslag heeft een voorblad en er wordt gebruikt gemaakt van één lettertype.	+ Er wordt gebruik gemaakt van verschillende lettertypegrootte bij kopjes en nieuwe hoofdstukken. + Illustraties zijn voorzien van een bijschrift.	+ Spelling, interpunctie en grammatica zijn geheel in orde. + Het voorblad geeft een goede indruk van de inhoud en nodigt uit tot lezen.

PROCES

Omschrijving	Niveau 1 (onvoldoende) 1-2-3-4-5	Niveau 2 (voldoende) 6-7	Niveau 3 (goed) 8-9	Niveau 4 (excellent) 10
<p>Samenwerking (inclusief logboek) Leerlingen zijn in staat om samen een goede taakverdeling te maken en te overleggen over product en proces. Hierbij wordt een logboek bijgehouden dat weergeeft welke activiteiten wanneer plaats hebben gevonden en door wie deze activiteiten zijn uitgevoerd. Problemen in de samenwerking geven de leerlingen op tijd aan en lossen ze samen op.</p>	<p>Er is geen of geen duidelijke taakverdeling en/of dit wordt niet weergegeven in een logboek. Er is geen of te weinig overleg geweest tussen de leerlingen over het proces en het product. Problemen over de samenwerking worden niet of te laat gemeld. Anders, want...</p>	<p>Leerlingen hebben een taakverdeling gemaakt. Beslissingen over het proces en het product zijn genomen na gezamenlijk overleg en eventuele problemen hebben ze uiteindelijk gemeld bij de begeleider. Er is een logboek waarin een overzicht van de belangrijkste activiteiten worden weergegeven. Hierbij wordt ook aangegeven wie welke activiteiten heeft uitgevoerd.</p>	<p>+ De taakverdeling is eerlijk: alle leerlingen doen een gelijkwaardige hoeveelheid werk. + De leerlingen kunnen laten zien dat zij regelmatig samen aan het profielwerkstuk hebben gewerkt. + De leerlingen hebben elkaars werk beoordeeld en van feedback voorzien.</p>	<p>+ De leerlingen kijken kritisch naar elkaars werk. + De leerlingen zijn ook volledig op de hoogte van elkaars werk. Iedere deelnemer kan eventuele vragen over het profielwerkstuk individueel beantwoorden.</p>
<p>Voortgang Leerlingen werken volgens de planning en gaan, op eigen initiatief, regelmatig naar hun begeleider voor overleg en tussenbeoordelingen.</p>	<p>Het werk is niet terug te leiden naar een planning en er zijn geen afspraken gemaakt met de begeleider. Anders, want...</p>	<p>De leerlingen werken in principe zelfstandig en volgens een planning en komen met de begeleider samen wanneer het tijd is voor een (tussen)beoordeling.</p>	<p>+De leerlingen maken zelf een planning. + De leerlingen vragen hulp van de begeleider en stappen zelf naar de begeleider om een afspraak te maken voor een (tussen)beoordeling.</p>	<p>+ Leerlingen nemen zelf het initiatief voor meerdere bijeenkomsten met de begeleider. + De begeleider wordt regelmatig op de hoogte gebracht van de voortgang van de leerlingen. Hierbij worden eventuele problemen tijdig aangekaart.</p>
<p>Werkhouding / inzet Leerlingen tonen een grote betrokkenheid, enthousiasme en inzet. Zij stimuleren elkaar hierbij. Ze weten goed om te gaan met feedback en kunnen dit goed te verwerken.</p>	<p>De betrokkenheid en/of inzet is onvoldoende en/of de leerlingen hebben feedback niet goed ontvangen en verwerkt. Anders, want...</p>	<p>Er is een minimale betrokkenheid en de inzet is voldoende. Er wordt goed op kritiek gereageerd en feedback is grotendeels verwerkt.</p>	<p>+Er is met betrokkenheid gewerkt. + De leerlingen stimuleren elkaar. + Feedback wordt goed ontvangen en verwerkt.</p>	<p>+De leerlingen werken met enthousiasme. + Feedback wordt uitgebreider verwerkt dan vermeld en er wordt initiatief getoond om te verbeteren.</p>
<p>Presentatie inhoud Lay-out presentatie ziet er verzorgd uit. De resultaten van het profielwerkstuk komen bondig en aantrekkelijk aan de orde.</p>	<p>De presentatie is slordig en onoverzichtelijk en/of de presentatie is niet binnen de tijd afgerond.</p>	<p>De presentatie is overzichtelijk ingericht. De resultaten van het profielwerkstuk komen bondig en aantrekkelijk aan de orde. Het taalgebruik is op niveau van het onderwerp en het publiek.</p>	<p>+er wordt gebruik gemaakt van een blikvanger +de presentatie is met creativiteit en zorg opgesteld</p>	<p>+ vragen werden juist beantwoord/afgehandeld.</p>

<p>Presentatievaardigheden leerling 1 Leerling heeft een actieve houding.</p>	<p>De leerling toont amper interesse in het publiek en/of de manier van spreken is minder enthousiast.</p>	<p>De leerling toont voldoende interesse in hun publiek, door het zoeken van oogcontact. De manier van spreken is enthousiast.</p>	<p>+de aandacht van het publiek wordt vastgehouden + er wordt gebruik gemaakt van gebaren</p>	<p>+de leerling vertoont interactie met het publiek</p>
<p>Presentatievaardigheden leerling 2 Leerling heeft een actieve houding.</p>	<p>De leerling toont amper interesse in hun publiek en/of de manier van spreken is minder enthousiast.</p>	<p>De leerling toont voldoende interesse in hun publiek, door het zoeken van oogcontact. De manier van spreken is enthousiast.</p>	<p>+de aandacht van het publiek wordt vastgehouden + er wordt gebruik gemaakt van gebaren</p>	<p>+de leerling vertoont interactie met het publiek</p>

BEOORDELING

Naam leerling:

Naam begeleider:

Titel profielwerkstuk:

Profielvakken:

B = Beoordelingsmoment **C** = Cijfer **W** = Weging **T** = Totaal (CxW) **EC** = Eind Cijfer (Totaal T / 16)

	B	C	W	T	Toelichting
Theorie (2/3)					
Hoofdvraag / onderzoeksvraag	1		1		
Plan van aanpak	1		2		
Hypothesen	2		1		
Methode	2		1		
Uitwerking onderzoek	2		2		
Conclusie	2		1		
Bronnen	2		1		
Lay-out	2		1		
Proces (1/3)					
Samenwerking	2		1		
Voortgang	2		1		

Werkhouding/inzet	2		1		
Presentatie	3		2		
Presentatie individueel	3		1		
Eindcijfer (totaal/16)			EC		

BEOORDELING PWS; PRAKTIJK EN PROCES

PRAKTIJK

Omschrijving	Niveau 1 (onvoldoende) 1-2-3-4-5	Niveau 2 (voldoende) 6-7	Niveau 3 (goed) 8-9	Niveau 4 (excellent) 10
Onderwerp De leerling is in staat een uitvoerbaar onderwerp te kiezen en aan de hand van eigen, originele ideeën te verantwoorden waarom hij/zij dit product heeft gekozen.	De leerling heeft een uitvoerbaar onderwerp gekozen. De leerling kan de keuze voor dit onderwerp niet verantwoorden. Anders, want...	De leerling heeft een uitvoerbaar onderwerp gekozen, maar kan wel aangeven waarom hij/zij ervoor heeft gekozen. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ *De leerling heeft een uitvoerbaar en origineel onderwerp gekozen + De leerling onderbouwt zijn/haar productkeuze aan de hand van eigen ideeën.	+ Er is sprake van veel eigen ideeën en inbreng.
Plan van aanpak De leerling is in staat om de methode te verantwoorden en duidelijk uit te schrijven om de herhaalbaarheid van het product te waarborgen.	De leerling kiest een onderwerp maar heeft geen onderbouwing voor deze keuze. Het is onduidelijk en/of onvolledig hoe de leerling het onderzoek gaat afnemen. Anders, want...	De leerling maakt een keuze voor een onderwerp/product dat past bij de onderzoeksvraag. De keuze van de onderzoeksmethode wordt onderbouwd. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ Hij/zij geeft een puntsgewijze beschrijving van de opzet en uitvoering.	+ De methode is zodanig opgeschreven dat het onderzoek exact herhaalbaar is.
Verslaglegging De leerling is in staat om een gedetailleerd verslag te maken van het praktische werk. De leerling geeft de belangrijkste keuzes in het proces weer.	De leerling legt niet of nauwelijks vast hoe het praktische werk is uitgevoerd. Anders, want...	De leerling legt de belangrijkste stappen in de uitvoering van het praktische werk vast. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ De leerling maakt een gedetailleerde verslaglegging over het gehele proces dat tot het product heeft geleid.	+ De belangrijkste keuzes in het proces worden uitgelicht. + Het verslag heeft de vorm van een minionderzoek.
Product De leerling is in staat een nauwkeurig afgewerkt product af te leveren. Tevens kan hij/zij over dit product reflecteren, waarbij er verbeterpunten zijn opgenomen.	De leerling levert een product in dat niet af is en/of dat niet goed in elkaar zit en/of in de verslaglegging wordt hier niet of onvoldoende op gereflecteerd. Anders, want...	De leerling levert een afgewerkt product af en heeft in de verslaglegging gereflecteerd op de belangrijkste eigenschappen van het product. Er is een onderbouwing vanuit de inhoud van het onderwerp.	+ Het product is erg nauwkeurig afgewerkt. + De leerling reflecteert uitgebreid op het product.	+ Verbeterpunten zijn opgenomen in de reflectie.

PROCES

Omschrijving	Niveau 1 (onvoldoende) 1-2-3-4-5	Niveau 2 (voldoende) 6-7	Niveau 3 (goed) 8-9	Niveau 4 (excellent) 10
<p>Samenwerking (inclusief logboek) Leerlingen zijn in staat om samen een goede taakverdeling te maken en te overleggen over product en proces. Hierbij wordt een logboek bijgehouden dat weergeeft welke activiteiten wanneer plaats hebben gevonden en door wie deze activiteiten zijn uitgevoerd. Problemen in de samenwerking geven de leerlingen op tijd aan en lossen ze samen op.</p>	<p>Er is geen of geen duidelijke taakverdeling en/of dit wordt niet weergegeven in een logboek. Er is geen of te weinig overleg geweest tussen de leerlingen over het proces en het product. Problemen over de samenwerking worden niet of te laat gemeld. Anders, want...</p>	<p>Leerlingen hebben een taakverdeling gemaakt. Beslissingen over het proces en het product zijn genomen na gezamenlijk overleg en eventuele problemen hebben ze uiteindelijk gemeld bij de begeleider. Er is een logboek waarin een overzicht van de belangrijkste activiteiten worden weergegeven. Hierbij wordt ook aangegeven wie welke activiteiten heeft uitgevoerd.</p>	<p>+ De taakverdeling is eerlijk: alle leerlingen doen een gelijkwaardige hoeveelheid werk. + De leerlingen kunnen laten zien dat zij regelmatig samen aan het profielwerkstuk hebben gewerkt. + De leerlingen hebben elkaars werk beoordeeld en van feedback voorzien.</p>	<p>+ De leerlingen kijken kritisch naar elkaars werk. + De leerlingen zijn ook volledig op de hoogte van elkaars werk. Iedere deelnemer kan eventuele vragen over het profielwerkstuk individueel beantwoorden.</p>
<p>Voortgang Leerlingen werken volgens de planning en gaan, op eigen initiatief, regelmatig naar hun begeleider voor overleg en tussenbeoordelingen.</p>	<p>Het werk is niet terug te leiden naar een planning en er zijn geen afspraken gemaakt met de begeleider. Anders, want...</p>	<p>De leerlingen werken volgens een planning en komen met de begeleider samen wanneer het tijd is voor een (tussen)beoordeling</p>	<p>+De leerlingen maken zelf een planning. + De leerlingen vragen hulp van de begeleider en stappen zelf naar de begeleider om een afspraak te maken voor een (tussen)beoordeling.</p>	<p>+ Leerlingen nemen zelf het initiatief voor meerdere bijeenkomsten met de begeleider. + De begeleider wordt regelmatig op de hoogte gebracht van de voortgang van de leerlingen. Hierbij worden eventuele problemen tijdig aangekaart.</p>
<p>Werkhouding / inzet Leerlingen tonen een grote betrokkenheid, enthousiasme en inzet. Zij stimuleren elkaar hierbij. Ze weten goed om te gaan met feedback en kunnen dit goed te verwerken.</p>	<p>De betrokkenheid en/of inzet is onvoldoende en/of de leerlingen hebben feedback niet goed ontvangen en verwerkt. Anders, want...</p>	<p>Er is een minimale betrokkenheid en de inzet is voldoende. Er wordt goed op kritiek gereageerd en feedback is grotendeels verwerkt.</p>	<p>+Er is met betrokkenheid gewerkt. + De leerlingen stimuleren elkaar. + Feedback wordt goed ontvangen en verwerkt.</p>	<p>+De leerlingen werken met enthousiasme. + Feedback wordt uitgebreider verwerkt dan vermeld en er wordt initiatief getoond om te verbeteren.</p>
<p>Presentatie inhoud Lay-out presentatie ziet er verzorgd uit. De resultaten van het profielwerkstuk komen bondig en aantrekkelijk aan de orde.</p>	<p>De presentatie is slordig en onoverzichtelijk en/of de presentatie is niet binnen de tijd afgerond.</p>	<p>De presentatie is overzichtelijk ingericht. De resultaten van het profielwerkstuk komen bondig en aantrekkelijk aan de orde. Het taalgebruik is op niveau van het onderwerp en het publiek.</p>	<p>+er wordt gebruik gemaakt van een blikvanger +de presentatie is met creativiteit en zorg opgesteld</p>	<p>+ vragen werden juist beantwoord/afgehandeld.</p>

<p>Presentatievaardigheden leerling 1 Leerling heeft een actieve houding.</p>	<p>De leerling toont amper interesse in het publiek en/of de manier van spreken is minder enthousiast.</p>	<p>De leerling toont voldoende interesse in hun publiek, door het zoeken van oogcontact. De manier van spreken is enthousiast.</p>	<p>+de aandacht van het publiek wordt vastgehouden + er wordt gebruik gemaakt van gebaren</p>	<p>+de leerling vertoont interactie met het publiek</p>
<p>Presentatievaardigheden leerling 2 Leerling heeft een actieve houding.</p>	<p>De leerling toont amper interesse in hun publiek en/of de manier van spreken is minder enthousiast.</p>	<p>De leerling toont voldoende interesse in hun publiek, door het zoeken van oogcontact. De manier van spreken is enthousiast.</p>	<p>+de aandacht van het publiek wordt vastgehouden + er wordt gebruik gemaakt van gebaren</p>	<p>+de leerling vertoont interactie met het publiek</p>

BEOORDELING

Naam leerling:

Naam begeleider:

Titel profielwerkstuk:

Profielvakken:

B = Beoordelingsmoment **C** = Cijfer **W** = Weging **T** = Totaal (CxW) **EC** = Eind Cijfer (Totaal T / 16)

	B	C	W	T	Toelichting
<i>Praktijk (2/3)</i>					
Onderwerp	1		1		
Plan van aanpak	1		3		
Verslaglegging	2		2		
Product	2		4		
<i>Proces (1/3)</i>					
Samenwerking	2		1		
Voortgang	2		1		
Werkhouding/inzet	2		1		
Presentatie	3		2		
Presentatie individueel	3		1		
Eindcijfer (totaal)			EC		

SUCCES